

U OVOM BROJU

Aktivnosti u cilju prevencije i suzbijanja trgovine ljudima u periodu januar-jun 2017. godine

strana 1

Međunarodni dan nestale dece, 25. maj

EVROPSKI BROJ ZA NESTALU DECU 116 000 U SRBIJI

strana 8

Položaj žrtava trgovine ljudima u sudskom postupku tokom 2016. godine

strana 9

U 51. izdanju ASTRA E-biltena predstavljene su najvažnije aktivnosti koje su od januara do juna 2017. godine preduzeli državni i nevladini akteri u Republici Srbiji u cilju suzbijanja, prevencije i kažnjavanja trgovine ljudima. Zahvaljujemo se svima koji su nam pružili neophodne informacije i time doprineli kvalitetu ovog

izdanja. Pozivamo vas da i ubuduće šaljete svoje komentare, predloge i sugestije.

Pratite nas na:

Aktivnosti u cilju prevencije i suzbijanja trgovine ljudima u periodu januar-jun 2017. godine

U cilju unapređivanja kapaciteta organizacija koje čine AT mrežu, Centar za devojke iz Niša je organizovao **PR trening u Nišu, 17-19. februara**. Na treningu je učestvovalo 14 aktivistkinja iz osam gradova koje su imale

simulirale okrugli sto i pisale saopštenja za javnost i najavu događaja.

Centar za devojke Niš je organizovao regionalnu konferenciju **„Samo zajedno možemo sprečiti trgovinu ljudima“ 21. februara**, na kojoj su govorili predstavnici organizacija civilnog društva iz zemalja u regionu i državnih institucija Republike

priliku da čuju više o načinima medijskog izveštavanja i predavljanja problema trgovine ljudima, sa posebnim akcentom na zaštitu identiteta i privatnosti žrtava trgovine ljudima u medijima. Predavačice na treningu su bile Katarina Ivanović, PR ASTRE i Mirela Fazlić Veljović, novinarka TV Forum Prijepolje. Učesnice su tokom prvog dana slušale o dosadašnjem medijskom izveštavanju o ovom problemu, analizirale medijski sadržaj i uočavale postojeće probleme i situacije koje bi trebalo da se izbegavaju kada govorimo o trgovini ljudima. Na drugom delu treninga učesnice su vežbale razgovor ispred kamera,

Srbije. U prvom delu konferencije govornice iz organizacija *Žene ženama* iz Albanije, *Lara* iz Bosne i Hercegovine, *Centra za devojke* iz Niša i *ASTRA* su učesnicima prenele svoja iskustva u polju borbe protiv trgovine ljudima i identifikovale veliki broj zajedničkih prepreka i problema sa kojima se suočavaju. U drugom delu konferencije govorili su Mitar Đurašković, koordinator za borbu protiv trgovine ljudima u Srbiji i Sanja Kljajić, direktorka Centra za zaštitu žrtava trgovine ljudima, koji su predstavili

na koji način institucionalni akteri rade u oblasti suzbijanja i sprečavanja trgovine ljudima.

Aktivistkinje **Centra za devojke Niš** organizovale su, u sklopu projekta AT mreže, **okrugli sto „Trgovina ljudima - pristup kompenzaciji“** u **Nišu 28. februara**. Na okruglom stolu su učestvovali predstavnici Višeg suda i Osnovnog javnog tužilaštva u Leskovcu, Višeg suda u Vranju, Osnovnog suda, Osnovnog javnog tužilaštva i Višeg

javnog tužilaštva u Nišu, SOS telefona za žene i decu žrtve nasilja Vlasotince, Centra za devojke Niš, a prisutnima su o problemu kompenzacije za žrtve krivičnih dela sa elementima nasilja govorile advokatica Dejana Spasojević Ivančić i Ivana Radović iz ASTRE.

Na konferenciji koju je organizovala **Regionalna inicijativa za migracije, azil i izbeglice (MARRI) „Iregularne migracije i trgovina ljudima - međunarodni standardi za zaštitu migranata koji su u riziku od trgovine ljudima sa posebnim fokusom na žene i decu“**, u Beogradu **27-28. februara**, predstavnica ASTRE je imala priliku da čuje iskustvo velikog broja aktera iz zemalja u regionu koji rade u oblasti suzbijanja iregularnih migracija i trgovine ljudima. Najveći broj učesnika/ca je posebnu pažnju skrenuo na probleme maloletnih migranata/kinja bez pratnje i nepostojanje preciznih procedura za regulisanje njihovog statusa. U prvom delu konferencije panelisti/kinje su predstavili postojeće zakone u svojim zemljama i međunarodna dokumenta koja se odnose na problem trgovine ljudima, sa posebnim osvrtom na

žrtve trgovine ljudima iz migrantske populacije. Nakon toga, predstavnici organizacija civilnog društva su izneli svoja iskustva sa terenskog rada sa izbeglicama i migrantima, kao i nedostatke sa kojima se suočavaju prilikom identifikacije žrtava trgovine ljudima u migrantskoj populaciji. Na poslednjem panelu je pokrenuta diskusija o načinima saradnje organizacija civilnog društva i državnih institucija u cilju bolje identifikacije žrtava i ostvarivanja prava žrtava trgovine ljudima.

Centar za prava deteta je **3. marta** organizovao trening **„Prava deteta u sistemu zdravstvene i socijalne zaštite“**, u cilju jačanja kapaciteta mreže pružalaca besplatne pravne pomoći. Voditeljke treninga bile su prof. dr Nevenka Žegarac sa

Fakulteta političkih nauka, Marija Petrović, advokatica Centra za prava deteta, Ivana Rodić, specijalistkinja medicinskog prava i Vanja Macanović, advokatica Autonomnog ženskog centara. Treningu su prisustvovali predstavnici deset organizacija civilnog društva, među kojima je bila i ASTRA. Trening je organizovan u okviru projekta **„Unapređenje prava deteta kroz jačanje sistema pravosuđa i socijalne zaštite u Srbiji“**, koji Centar za prava deteta realizuje u saradnji sa Ministarstvom pravde, Ministarstvom za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja i Unicefom, a finansira se kroz program Evropske unije.

Konferencija **„FEMICID: svako ubistvo žene - odgovornost i sramota zločinca, države i društva“**, u organizaciji **Mreže Žene protiv nasilja**, održana je u

Beogradu **6. i 7. marta**. Konferenciji je prisustvovalo oko sto aktivista i aktivistkinja iz Srbije, kao i iz država regiona i Evrope. Cilj konferencije je bio razmena iskustva o femicidu, prenošenje dobrih praksi evidentiranja slučajeva femicida, podizanja svesti javnosti o ovom društvenom

problemu, te načinima zagovaranja da državne politike za ovu oblast budu adekvatne i efektivne. Predstavnica ASTRE je govorila na panelu **„Položaj žena izbeglica i solidarnost feministkinja sa izbeglicama“**, sa akcentom na izbegličku populaciju kao ranjivu grupu podložnu različitim vrstama eksploatacije. U okviru konferencije održan je i preliminarni sastanak aktivistkinja iz regiona, na kome je dogovorena dalja saradnja i rad na zajedničkoj bazi o slučajevima femicida, kao i na povećavanju svesti javnosti o ovom problemu.

Međunarodni dan žena - 8. mart je obeležen i ove godine u Beogradu **maršom** koji je okupio nekoliko stotina učesnika i učesnica pod sloganom **„Ustajte, ugnjetene na svetu“**. Predstavnice ASTRE su se priključile protestu zajedno sa organizatoricama iz **Mreže Žene protiv nasilja, Mreže Žene u crnom, Romske ženske mreže, Rekonstrukcije ženskog fonda i**

Levog samita Srbije. Marš je krenuo od Trga republike u Beogradu i završen je posetom izložbi postera i plakata iz celog sveta posvećenih 8. martu, pod nazivom „Internacionalistička solidarnost“. Tokom marša mogli su se videti sledeći transparenti: „Protiv kapitalizma i patrijarhata“, „Naš bes je naša snaga“, „Nasilje je zločin“, kao i ASTRINE poruke „Otvori oči. Stop trgovini ženama“ i „Žene nisu meso, deca nisu roblje, ljudi nisu roba. Gole činjenice“.

U Budimpešti je, **16. marta**, održan okrugli sto „**Unapređenje pristupa pravdi za žrtve trgovine ljudima**“ u organizaciji **Holandskog helsinškog komiteta**. Na sastanku su govorili advokati iz različitih zemalja u regionu o svom iskustvu u radu sa žrtvama trgovine ljudima, kao i Nicola Le Koz, bivši predsednik Grupe eksperata Saveta Evrope za borbu protiv trgovine ljudima (GRETA) zadužene za nadgledanje poštovanja i implementacije Konvencije Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima. Takođe, u toku prve sesije direktorka ASTRE je učesnicima predstavila iskustvo ASTRINE mreže advokata koji su obučeni za pružanje podrške žrtvama trgovine ljudima, kao i rezultate analize položaja žrtava u sudskim postupcima u Srbiji.

U okviru seminara „**Branitelji i braniteljke manjinskih prava**“, koji je pohađalo 20 policijskih službenika/ca iz cele Srbije, predstavnica ASTRE je **23. marta** u Kragujevcu održala predavanje na temu položaja žrtava trgovine ljudima i radnica/ka u Srbiji, tj. o iskustvu organizacije u radu sa policijskim službenicima i slučajevima gde delovanje policije vodi kršenju ili

zaštiti prava žrtava trgovine ljudima i seksualnih radnica/ka. Ovaj program je organizovao **Institut za evropske poslove** uz podršku Američke ambasade u Srbiji.

U Narodnoj skupštini je **18. maja** održana međunarodna radionica „**Saradnja evropskih parlamentaraca u borbi protiv trgovine ljudima na Zapadnom Balkanu**“, u saradnji sa fondacijom „Human Trafficking“ iz Velike Britanije.

Na radionici su učesnici imali priliku da čuju iskustvo članova parlamenta po pitanju problema trgovine ljudima iz Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Rumunije, Velike Britanije i Srbije, kao i o parlamentarnim strukturama u borbi protiv trgovine ljudima. Takođe, predstavnice ASTRE i Atine su predstavile trenutne

poteškoće i probleme u ovoj oblasti, i predložile buduće korake u cilju uspostavljanja bolje saradnje između članova parlamenta i organizacija civilnog društva.

Predstavnica ASTRE je **26. aprila**, u sklopu konferencije „**Položaj žrtve u krivičnom postupku u Srbiji**“, predstavila rezultate pravne analize o položaju žrtava trgovine ljudima u sudskim postupcima tokom 2016. godine. Konferenciju je organizovao **Komiteet pravnika za ljudska prava - YUCOM** uz podršku Balkanskog fonda za demokratiju (BTD). Konferencija

je imala za cilj da približi javnosti probleme sa kojima se žrtve krivičnih dela u Srbiji susreću tokom sudskog postupka i na koji način taj postupak utiče na njihov oporavak i reintegraciju. YUCOM je izradio pravnu analizu o postojećim zakonskim odredbama koje se odnose na pitanja zaštite žrtava u okviru krivičnog postupka.

U organizaciji švedske fondacije **Kvinna till Kvinna, ženske organizacije iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Makedonije, Srbije i Kosova** su se sastale sa predstavnicima evropskih institucija i OCD iz Evrope u Briselu od **24. do 28. aprila**. Tema sastanaka je bio proces pridruživanja zemalja Zapadnog Balkana Evropskoj Uniji i učešće žena i poštovanje rodničkih politika u tom procesu. Između ostalog, predstavnica ASTRE se sastala sa: Charlotte Isaksson, savetnicom za rodnu ravnopravnost pri SACEUR (Supreme Allied Commander Europe), Tatianom Mrazikovom, šeficom Odeljenja za proširenje i ekonomska

pitanja u Evropskom parlamentu, Andreom de Munterom, političkim analitičarem za pitanja Zapadnog Balkana, Turske i politike proširenja EU,

zatim sa Joannom Mycock, generalnom sekretarkom Evropskog ženskog lobija, Karen Burbach zaduženom za pitanja ljudskih prava i Karlijn Slegers, referentkinjom u Evropskom parlamentu, Jozom Radošem, članom Evropskog parlamenta iz Hrvatske, kao i sa Cliveom Rumbold EAS. Takođe, predstavnice iz Srbije su imale bilateralni sastanak sa Konstantinosom Niafasom (politički referent iz Generalnog direktorata za proširenje EU). Ovom prilikom predstavnice organizacija iz regiona su posetile Evropski parlament - odeljenje koje se bavi ženskim pravima i rodnom ravnopravnošću i organizaciju Evropski ženski lobi.

Tokom **marta i aprila**, predstavnice ASTRE su, zajedno sa članicama **AT mreže**, učestvovala na **okruglim stolovima na temu trgovine ljudima koji su održani u sedam gradova Srbije** (Niš, Dimitrovgrad, Vlasotince, Vršac, Zrenjanin, Vranje i Užice). Okrugli stolovi su imali za cilj uspostavljanje, ali i poboljšanje međusektorske saradnje u lokalnim

sredinama u kojima se nalaze i rade organizacije AT mreže. U razgovoru sa velikim brojem predstavnika institucija utvrđeno je da u svim gradovima već postoji saradnja među pripadnicima policije, centara za socijalni rad, tužilaštva i sudova, kao i drugih organizacija koje se bave sličnim temama, ali da je neophodno da se saradnja unapredi i formalizuje. Stoga, naredni korak AT mreže će biti kreiranje lokalnih timova sačinjenih od predstavnika svih aktera u borbi protiv trgovine ljudima i potpisivanje Memoranduma o međusobnoj saradnji ovih timova. Aktivnosti AT mreže se sprovode u sklopu projekta koji podržavaju OAK i Trag Fondacije.

U organizaciji **AT Mreže, 3. maja** u Nišu održan je okrugli sto „**Kada u Srbiji čujete termin seks rad, da li stvarno znate o čemu se radi?**“. Na okruglom stolu su prisustvovali predstavnici policijske uprave, centra za socijalni rad, Osnovnog suda u Nišu, Višeg javnog tužilaštva, zdravstvenih institucija, narodni poslanici i predstavnici drugih organizacija iz Niša. Govornice su bile Rada Vasiljković

iz udruženja Sloboda prava, Ivana Radović iz ASTRE i Mladen Jovanović, aktivista i savetnik za izgradnju civilnog društva. Oni su istakli razliku između trgovine ljudima u cilju seksualne eksploatacije i seks rada, i predstavili različite modele po kojima je rešeno pitanje seks rada u zemljama Evrope, kao i u našoj zemlji. Takođe, govornici su skrenuli pažnju na loše stanje prava seksualnih radnika/ca u našoj zemlji, koji su često izloženi nasilju, diskriminaciji i nepoštovanju njihovih osnovnih prava, pogotovo prava na bezbednost i zdravstvenu

zaštitu. Na okruglom stolu su predstavljani i [rezultati istraživanja o položaju i percepciji seks radnica/ka u Srbiji](#), koji su ASTRA, JAZAS i Sloboda prava objavili 2014. godine uz podršku Ambasade Kraljevine Holandije. Rezultati istraživanja su dostupni [ovde](#).

ASTRA je i ove godine nastavila sa **edukacijom zaposlenih u sistemu socijalne zaštite**. Na dvodnevnom treningu **8-9. maja**, 25 zaposlenih u centrima za socijalni rad iz različitih gradova u Srbiji je imalo priliku da čuje detaljne informacije o problemu trgovine ljudima, psihološkim posledicama koje imaju žrtve trgovine ljudima, kao i procesu identifikacije

žrtava. Treninzi se sprovode u cilju jačanja kapaciteta zaposlenih za pružanje podrške i pomoći u institucijama socijalne zaštite, ali i upoznavanje zaposlenih sa uslugama koje pružaju organizacije civilnog društva i kreiranje planova za saradnju. Trening je realizovan u sklopu ASTRINOG akreditovanog programa obuke za zaposlene u sistemu socijalne zaštite „**Podrška žrtvama trgovine ljudima u sistemu socijalne zaštite – otkrivanje, procena potreba i planiranje podrške**“.

U Beču je **17. maja** održana **internacionalna radionica na temu medijskog izveštavanja o žrtvama trgovine ljudima**, u organizaciji **Međunarodnog centra za razvoj migracionih politika (ICMPD)**. Radionica je imala za cilj da eksperti/kinje koji rade u oblasti suzbijanja i sprečavanja trgovine ljudima razmene iskustva iz svojih zemalja o načinu na koji mediji izveštavaju o slučajevima trgovine ljudima, koliko mediji utiču na

sam oporavak žrtava, kao i koje su promene potrebne da bi se suzbila težnja za senzacionalizmom i viktimizovanje žrtava putem medija.

Predstavnica ASTRE je učestvovala na radionici **„Formalno i neformalno obrazovanje za izbeglice”, 19. maja**, u organizaciji **Ambasade Austrije** u Srbiji. Radionica je bila usmerena na konkretne mere i izazove sa kojima su se državni organi suočavali prilikom uvođenja obrazovanja za izbeglice u sistem obrazovanja u ovoj zemlji. Neke od predloženih mera za što efikasnije uvođenje obrazovanja za migrantsku i izbegličku grupu u društvu jesu sledeće: intenzivni kursevi učenja jezika zemlje u kojoj se nalaze; povećavanje mera iz oblasti osnovnog obrazovanja i opismenjavanje onih koji ne podležu osnovnom obrazovanju; formiranje mobilnih interdisciplinarnih timova (psiholog/škinja, pedagog/škinja, socijalni radnik/ca) koji posećuju škole u cilju prevazilaženja potencijalnih trauma koje ih mogu ometati tokom učenja; formiranje prelaznog nivoa u obrazovanju. Srbija se sve više suočava sa dužim zadržavanjem migranata/kinja u zemlji, stoga su ovakve radionice

Predstavnici organizacija članica **koalicije prEUgovor, među kojima je bila i predstavnik ASTRE**, su bili u **poseti institucijama i organizacijama u Briselu, 5-6. juna** gde su razgovarali o rezultatima sprovođenja politika pokrivenih u okviru poglavlja 23 i 24 u sklopu pristupnih pregovora Srbije sa Evropskom Unijom. Na sastanku sa tročlanom delegacijom Generalnog direktorata za politiku susedstva i pregovore o proširenju (DG NEAR), predstavnici koalicije prEUgovor predstavili su glavne nalaze iz redovnog praćenja reformi u oblasti pravosuđa i osnovnih prava (Poglavlje 23) i pravde, slobode i bezbednosti (Poglavlje 24). Predstavnici Evropske komisije (EK) su ocenili da je otvaranje poglavlja doprinelo da u Srbiji bude više urađeno u ovim oblastima i istakli da će za zatvaranje ovih poglavlja

od velike koristi kako bi se na osnovu dobre prakse evropskih država preuzeli modeli integracije migranata/kinja u obrazovni sistem naše zemlje.

Koalicija prEUgovor je 24. maja organizovala **konferenciju** na kojoj je **predstavljen osmi nezavisni izveštaj o napretku Srbije u poglavljima 23 i 24**. Govornici na konferenciji su bili Milan Aleksić iz Centra za primenjene evropske studije, Nemanja Nenadić iz Transparentnosti Srbija, Branko Čečen iz Centra za istraživačko novinarstvo Srbije i Vanja Macanović iz Autonomnog ženskog centra. Pored ključnih preporuka za napredak u poglavljima 23 i 24

pregovora o članstvu Srbije u Evropskoj uniji, na skupu su analizirani i kampanja za predsedničke izbore, stanje u medijima i Zakon o sprečavanju nasilja

biti neophodni konkretni dokazi o efektima reformi, a ne samo formalno štikliranje predviđenih aktivnosti.

Tema razgovora bio je i odnos vlasti prema organizacijama civilnog društva u Srbiji. Predstavnik EK istakli su da građansko društvo predstavlja važan deo procesa pregovora i da očekuju uključivanje OCD u sprovođenje pojedinih aktivnosti iz akcionih planova za poglavlja 23 i 24. Pored toga, istakli su i da građansko društvo ima ključnu ulogu nezavisnog posmatrača i predlagača promena koje će unaprediti sprovođenje pojedinih politika.

Veoma zainteresovana za dešavanja u Srbiji bila je i Laura Trimajova, pomoćnica Eduarda Kukana, poslanika Evropskog parlamenta i predsedavajućeg Komiteta Delegacije EU i Srbije za stabilizaciju i

u porodici. Svi govornici su se složili da postoji više prepreka u nezavisnom praćenju procesa pregovora, od kojih je najvažniji ograničen pristup informacijama o aktivnostima državnih institucija. Konferencija je deo projekta „Nadzor javnih politika: prEUgovor prati reforme u poglavljima 23 i 24”, koji finansira Evropska Unija.

Tokom **aprila i maja**, u okviru projekta **„Umrežavanje i građenje kapaciteta za efektivniju migracionu politiku u Republici Srbiji”**, koji **Grupa 484** već četvrtu godinu za redom sprovodi uz podršku **Ambasade Kraljevine Norveške** u Srbiji, sprovedeno je niz monitoring poseta prihvatno-tranzitnim centrima u Somboru, Subotici, Kikindi, Pirotu, Divljanima, Dimitrovgradu, Preševu, Bujanovcu i Bosilegradu, kao i ustanovama u okviru sistema socijalne zaštite koje učestvuju u zbrinjavanju maloletnih migranata bez pratnje: centrima za socijalni rad u Pirotu, Dimitrovgradu, Nišu i Bujanovcu, Zavodu za vaspitanje omladine u Nišu i Domu za decu ometenu u razvoju „Kolevka”. U poseti su učestvovali predstavnici PAG-a (Policy Advocacy Group), neformalne

pridruživanje. Ona je istakla da prati na dnevnom nivou sprovođenje reformi u

Srbiji i ispunjavanje uslova za otvaranje i zatvaranje poglavlja. Ocenjeno je da je teško naći balans za pohvale za urađeno u okviru pregovora o članstvu u EU, a u isto vreme realno ocenjivati ostvareni napredak na terenu.

Tokom boravka u Briselu organizovana je i poseta medijima, tokom koje su predstavnici prEUgovora stekli bolji uvid u uredničku politiku i način funkcionisanja portala EU Observer, kao i rad dopisnika medija iz Srbije.

mreže 13 organizacija civilnog društva koje prate temu migracija, trgovine ljudima i rodno zasnovanog nasilja, među kojima se nalazi i ASTRA.

U prethodnom periodu, **organizacija ADRA** se uključila u preventivne aktivnosti borbe protiv trgovine ljudima, pogotovo u kontekstu izbegličko-migrantske populacije kao ranjive kategorije u riziku od različitih oblika eksploatacije. Organizacija ADRA je sprovela **radionice za devojčice i žene iz izbegličke populacije** na kojima je bilo reči o problemu trgovine ljudima, rizicima i načinima zaštite, kao i o razlici između krijumčarenja ljudi i trgovine ljudima. Ovim povodom su kreirani i preventivni lifleti prilagođeni migrantskoj populaciji na kojima se nalaze korisne informacije kako migranti/kinje da prepoznaju eksploataciju i kome da se obrate ukoliko im je potrebna pomoć i podrška.

ASTRA, uz podršku **Ambasade Kraljevine Holandije u Srbiji i u saradnji sa Republičkim javnim tužilaštvom**, realizuje projekat **„Jačanje kapaciteta novouspostavljenih službi za podršku žrtvama u pravosuđu“**, u cilju obuke i podrške službama za podršku oštećenima i svedocima pri sudovima i tužilaštvima u Srbiji i Crnoj Gori kako bi obezbeđivale kvalitetnu podršku žrtvama porodičnog nasilja, trgovine ljudima i krivičnih dela protiv polnih sloboda.

U okviru ovog projekta, u Beogradu je **29. i 30. maja 2017. godine**, održan dvodnevni seminar **„Podrška službama za pomoć oštećenima i svedocima pri sudovima i tužilaštvima – psihološka prva pomoć i upućivanje“**. Na ovom seminaru, osobe zadužene za podršku oštećenima i svedocima iz odabranih viših sudova i viših javnih tužilaštava su imale priliku da prošire svoje znanje u oblasti komunikacije sa svedocima/oštećenima s posebnim akcentom na psihološke posledice trgovine ljudima

Predstavnica ASTRE je učestvovala u regionalnom treningu **„Jačanje kaznenopravnih institucija i vladavine prava u srednjoj i istočnoj Evropi“**, koji je organizovala Ambasada SAD-a u Hrvatskoj i Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske u Zagrebu **31. maja-2. juna**. Cilj treninga je bio da se relevantni akteri iz regionalnih zemalja upoznaju sa evropskim standardima zaštite žrtava trgovine ljudima i da nakon treninga prihvate i sprovedu dobre prakse zaštite ljudskih prava i pružanja usluga žrtvama kako trgovine ljudima, tako i porodičnog i drugih oblika nasilja u svojim zemljama. Tokom prvog dana treninga, razgovor je bio usmeren na proces identifikacije žrtava, procenu njihovih potreba i prve korake koje bi trebalo pružati usluga da sprovedu. Kroz različite panele prvog dana su predstavljene i studije slučaja, kao i sudska praksa kada su u pitanju žrtve porodičnog nasilja i trgovine ljudima.

i nasilja u porodici, kao i praktično vežbaju veštine koje su stekli na dosadašnjim obukama. Osim toga, ovaj događaj im je pružio priliku da razmene iskustva sa kolegama koje su duže vreme aktivne u ovoj oblasti, s obzirom na to da su službe pri tužilaštvima tek osnovane, a da one pri višim sudovima rade već nekoliko godina. Posebna pažnja je posvećena predstavljanju organizacija koje žrtvama različitih oblika kriminaliteta pružaju dugoročnu podršku, a na koje pravosudne službe mogu da upućuju svoje klijente. Poslednja sesija je bila posvećena veštinama za sprečavanje sagorevanja (burn out), koje su posebno značajne za obavljanje ove kompleksne dužnosti.

Na drugom danu treninga govornici iz državnih institucija i organizacija civilnog društva su predstavili svoju ulogu u unapređenju zaštite žrtava i ostvarivanju njihovih prava tokom sudskih postupaka. Predstavnica ASTRE je imala priliku da predstavi višegodišnji rad organizacije i slučajeve sa kojima se organizacija susreće u praksi. Fokus trećeg dana je bio usmeren na migrantsku krizu i rizike sa kojima se migranti suočavaju prilikom svog tranzita i na koji način su zemlje u regionu pružile pomoć i podršku ovoj ranjivoj grupi.

Uz podršku švedske organizacije **Kvinna till Kvinna**, predstavnice **Alternativnog centra za devojke iz Kruševca** su organizovale petodnevni trening **„Od individualnog do kolektivnog, prakse digitalne bezbednosti braniteljki ženskih ljudskih prava“ 12-16. juna** na Zlatiboru. Predavačice iz organizacije

One World Platform podelile su sa učesnicama znanje, iskustvo i načine

zaštite na internetu, kako naše lične, tako i organizacijske. Jedan deo treninga je bio usmeren i na prevenciju digitalnog nasilja i savete kako bi trebalo da se reaguje kada se nasilje prepozna, kao i koji su propusti u zakonskim okvirima kada je u pitanju digitalno nasilje.

Savet Evrope je, u okviru programa **“Horizontal Facility”**, organizovao **međunarodni seminar „Trgovina ljudima u svrhu radne eksploatacije”** u Beogradu **21. juna**. Na seminaru je predstavljen „Izveštaj o trgovini ljudima u cilju radne eksploatacije”, u kome se navode i smernice i preporuke za rad sindikata, privatnog sektora i agencija za zapošljavanje. Izveštaj su izradile ekspertkinje Tamara Vukasović i Klara Skrivankova u cilju pružanja podrške državnim organima Srbije u rešavanju pitanja trgovine ljudima u cilju radne eksploatacije. Učesnici seminara su bili predstavnici nacionalnih i lokalnih institucija, sindikata, agencija za zapošljavanje, preduzeća i nevladinih organizacija, kao i predstavnici međunarodnih organizacija, ambasada i istraživačkih institucija.

Misija OEBS u Crnoj Gori, u saradnji sa **Nacionalnom kancelarijom za**

borbu protiv trgovine ljudima Crne Gore, organizovala je konferenciju **„Izrada smernica za primenu odredbe o nekažnjavanju žrtava trgovine ljudima”** u Podgorici **26-27. juna**. Tokom konferencije su predstavljene aktivnosti Misije OEBS u Srbiji, kao i smernice za primenu odredbi o nekažnjavanju žrtava trgovine ljudima u Srbiji zajedno sa studijama slučaja. Na drugom delu konferencije je bilo reči o pravnom osnovu, normativnom okviru i modalitetima primene principa nekažnjavanja žrtava trgovine ljudima u međunarodnom pravu, kao i o izazovima za primenu principa nekažnjavanja žrtava trgovine ljudima u Crnoj Gori. Predavači na konferenciji su bili predstavnici Misije OEBS i članovi/ce radne grupe za izradu smernica u Srbiji Tamara Mirović, zamenica Republičkog javnog tužioca, Milan Žarković, profesor

Kriminalističko-polijske akademije, Mirko Vreća, pravnik Centra za zaštitu žrtava trgovine ljudima i Ivana Radović, predstavnik ASTRE.

Grupa 484, u saradnji **Friedrich-Ebert fondacijom (FES)**, je organizovala konferenciju **„Migracije duž Zapadnobalkanske rute: izvan krize - slučaj Srbije”** u Beogradu **28. juna**. Na konferenciji su predstavnici državnih institucija nadležnih za pitanja migracija i azila, međunarodnih i domaćih organizacija civilnog društva i ambasada, govorili o izazovima u regulisanju statusnih pitanja izbeglica i migranata u Republici Srbiji. U drugom delu konferencije panelisti

su razgovarali o daljim koracima u obezbeđivanju pristupa pravima izbeglicama i migrantima, sa posebnim osvrtom na ulogu lokalne samouprave u sistemu prihvata izbeglica i migranata.

Međunarodni dan nestale dece, 25. maj

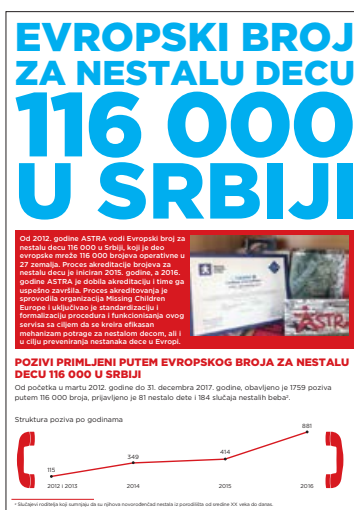
Povodom **Međunarodnog dana nestale dece**, koji se obeležava **25. maja** širom sveta, ASTRA je objavila **izveštaj o radu Evropskog broja za nestalu decu u Srbiji 116000**. Izveštaj prikazuje pregled slučajeva nestale dece u našoj zemlji tokom 2016. godine. U nastavku možete pročitati saopštenje koje je ASTRA objavila ovim povodom: „Tokom 2016. godine, prema podacima Evropskog broja za nestalu decu primljeno je preko 800 poziva u vezi sa nestancima dece, što je dvostruko više nego prethodne godine. Zabeležena su 33 slučaja nestale dece različitih kategorija, među kojima najveći broj čine maloletni migranti bez pratnje (14). Druge vrste nestanaka dece koje su registrovane putem broja 116 000 jesu deca koja su pobešla od kuće, roditeljske otmice i 5 slučajeva izgubljene, povređene i na drugi način nestale dece.

Ukoliko se osvrnemo na podatke celokupne mreže Evropskih brojeva za nestalu decu, koji postoji u 31 zemlji Evrope, možemo videti da je struktura poziva slična kao u Srbiji. Naime, najveći procenat ukupnog broja poziva svih zemalja članica mreže se odnosi na decu koja su pobešla od kuće, zatim po broju prijavi se na drugom mestu nalaze

roditeljske otmice, migranti bez pratnje, a u veoma malom broju (ispod 1%) su otmice od strane treće osobe.

Posebnu pažnju skrećemo državnim organima, ali i roditeljima, na veliki broj dece koja beže od kuće, jer su ova deca upravo u tom momentu ranjiva i mogu biti žrtve različitih oblika nasilja i eksploatacije. Pozdravljamo izmenu Člana 72 Zakona o policiji iz 2015. godine da se u potragu za nestalom decom kreće odmah, a ne da se čeka 24 časa od prijave nestanka. Takođe, apelujemo na doslednu primenu ovog člana Zakona u praksi, što uključuje i trenutnu potragu za nestalom decom koja su već imala iskustvo bežanja od kuće. Dalje, apelujemo da se hitno uvede sistem alarmiranja javnosti u slučajevima nestale dece (Amber Alert) o kome je ASTRA nekoliko puta razgovarala sa predstavnicima državnih institucija, ali konkretni koraci za uvođenje ovog sistema još uvek izostaju.“

I ove godine je postojala velika zainteresovanost medija za temu nestale dece, što je doprinelo povećanju svesti građana/ki o postojanju ovog problema u Srbiji i načinima reagovanja ukoliko dođe do nestanka deteta.

Položaj žrtava trgovine ljudima u sudskom postupku - Analiza pravosudne prakse za 2016. godinu -

I tokom 2016. godine ASTRA je u okviru svojih aktivnosti na unapređivanju položaja žrtava trgovine ljudima pratila položaj žrtava trgovine ljudima u sudskom postupku kroz godišnju analizu pravosudne prakse u Srbiji. Analiza sudske prakse u ovoj oblasti, koja se kao i do sada fokusira na položaj i ostvarivanje prava žrtava trgovine ljudima u sudskom postupku, omogućava praćenje i sagledavanje promena u implementaciji postojećeg pravnog okvira, usklađenost domaćeg zakonodavstva sa međunarodnim standardima i efikasnost postojećih pravnih normi.

Rezultati analize pravosudne prakse za 2016. godinu ukazuju da u sudskoj praksi i dalje izostaje pristup pravosudnih organa koji bi bio orijentisan i na prava žrtve, umesto tretiranja oštećenih u sudskom postupku isključivo kao „izvora“ informacija odnosno podataka o krivičnom delu. Kao i prethodne godine, može se zaključiti da, uprkos izvesnom napretku i sprovedenim edukacijama, i dalje postoji nerazumevanje osetljivog položaja žrtava trgovine ljudima, što zajedno sa blagom kaznenom politikom i nemogućnošću žrtava da ostvare kompenzaciju za učinjene povrede, dovodi u pitanje stepen ostvarivanja njihovih prava.

- U pogledu trajanja prvostepenih postupaka, podaci ukazuju da tokom 2016. godine nije došlo do značajnog poboljšanja u odnosu na prethodne godine. Tako se na osnovu analize presuda za 2016. godinu može utvrditi da je 30% postupaka, kao i 2015. godine, trajalo duže od 3 godine. Procenat postupaka koji su trajali do godinu dana uvećan je u odnosu na prošlu godinu i iznosi 40% (za 2015. iznosio je 26%). Iako ovaj podatak ukazuje na izvesno ubrzanje postupaka, i dalje se može

konstatovati izostanak poboljšanja efikasnosti koje je uočeno tokom 2014. godine, kada je taj procenat iznosio čak 60%. Period odlučivanja drugostepenih sudova je nepromenjen u odnosu na prošlu godinu i znatno je kraći u odnosu na period 2011-2014. godine.

- Dužina trajanja prvostepenih postupaka analizirana je u odnosu na vremenski period od podizanja optužnice do donošenja prvostepene presude. Prema navedenom kriterijumu, maksimalno trajanje sudske postupka iznosi 5 godina i 9 meseci, dok je najkraći postupak trajao 2 meseca, a prosečno trajanje postupka je 2 godine i 4 meseca, pa se ovi podaci ne razlikuju bitno u odnosu na 2015. godinu, osim što je maksimalno trajanje postupka duže za 9 meseci.
- Zaštita privatnosti žrtve, pravo na pomoć odnosno savetovanje i informisanje, i sigurnost žrtve i dalje su daleko od prioriteta u sudskom postupku. Iz analize sudske prakse može se zaključiti da se podaci o oštećenim licima, koja su u najvećem broju bila izložena seksualnoj eksploataciji, i dalje koriste u postupku, dok je javnost bila isključena u zanemarljivom broju slučajeva. Pravo žrtve na informisanje o pravima, kao i na pravnu pomoć, i dalje je u velikoj meri uslovljeno angažovanjem, odnosno kapacitetima nevladinih organizacija kao što je ASTRA, te aktivnostima Centra za zaštitu žrtava trgovine ljudima.
- Očigledno je da, kao i u presudama koje su analizirane prethodnih godina, u većini slučajeva prevladuje praksa da se žrtve trgovine ljudima saslušavaju na javnim pretresima u prisustvu okrivljenih, uprkos

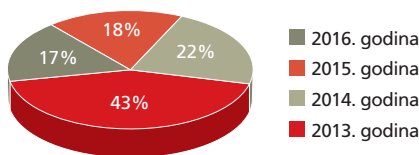
postojanju adekvatnog zakonskog okvira koji pruža osnov da se sekundarna viktimizacija izbegne ili makar svede na najmanju moguću meru. Analiza prvostepenih presuda ukazuje da je od ukupnog broja od 34 oštećena lica, samo šest dobilo status posebno osetljivog svedoka.

- Podaci koji su dostupni iz osuđujućih presuda ukazuju da značajan broj žrtava u vreme izvršenja dela i dalje čine maloletna lica (trećina oštećenih ili 11 lica), kao i da u pogledu krivičnog dela trgovina ljudima i dalje preovlađuje seksualna eksploatacija (prostitucija ili druga vrsta seksualne eksploatacije), koja je utvrđena u 19 slučajeva.
- Upoređivanjem podataka o kaznenoj politici sa podacima iz prethodnih godina, može se zaključiti da se nastavlja trend smanjivanja udela izrečenih kazni zatvora u trajanju

preko 5 godina, pa je procenat ovih kazni za 2016. godinu isti kao i za 2015. godinu, i iznosi 11%, dok je za 2014. godinu iznosio 14%, a za 2013. godinu 27%. Podaci iz analiziranih presuda za 2016. godinu koji pokazuju da se u najvećem broju slučajeva izriču kazne zatvora u trajanju od 3-5 godina (84% slučajeva), od čega kazna zatvora u trajanju od 3-4 godine čak u 63% slučajeva, ukazuju na neprimereno blagu kaznenu politiku koja se ne menja poslednjih godina. Ovo je posebno zabrinjavajuće, imajući u vidu da je minimalna kazna za trgovinu ljudima 3 godine, a kada je žrtva maloletna osoba, minimalna kazna je 5 godina zatvora.

- Kao i prethodnih godina, ni u jednom krivičnom postupku koji je rezultirao presudom u 2016. godini sud nije odlučivao o imovinskopravnom zahtevu žrtve. Takođe, nijedna presuda kojom se žrtvi dosuđuje naknada štete nije donesena ni u parničnom postupku.

Procenat izrečenih kazni zatvora preko 5 godina

IMPRESUM

Priledile: Katarina Ivanović i Ivana Radović

ASTRA - Akcija protiv trgovine ljudima, Beograd, Republika Srbija

Tel: +381 11 785 0001

Fax: +381 11 785 0010

ASTRA SOS telefon: +381 11 785 0000

Evropski broj za nestalu decu Srbija: 116 000

E-mail: astra@astra.rs

Web: www.astra.rs